

Detector

Sorin Oan -Marghitu

Noaptea î i terminase tura de câteva grade. Detector se plimba duminical prin p dure bucurosc era cald i în jur de 09:25. Ghidonul mare i negru îi îmbun t ea coeficientul ridicat cu dificultate. Noaptea î i terminase tura de câteva grade în timp ce emo ia sp la de zor somnul pe din i i p ea în ocolul silvic îmbuibat cu trecut i frunzuli verde. Î i purta copil ria, amintirea i diagrama prin oceanul de foioase din ale c rui adâncuri se extrag ca din scoic perlele numismaticii.

De ceva vreme, timpul fusese simplicitat pe aceste meleaguri la monotonia unui singur anotimp. Era un anotimp bun pentru exploatarea z c mântului, tulburat uneori de pauze înghe ate ca un salariu acoperit de z pad . Pe aceast temelie sustenabil , p durea i-a convertit darurile divine, minunile, simbolurile, m re ia i metaforele falnice primite de la poe i, în visare tehnologic i contemplare atent calculat : spa ii la minut i timpuri în irate ca bornele kilometrice, frunze înseriate trimestrial i bani fo nitori în recompensa romantic a toamnei, basme cu note i bonifica ii la subsol i istorie obiectiv scris la gura sobei, tiri senza ionale despre nimicuri bine argumentate filosofic i arheologie cu tampil i rezolu ie, voievozi care ne-au citit viitorul i profe i amatori care deslu esc trecutul, bunici întineri i de tiin i exper i gârbovi i i albi i de atâta în elepciune.

Era un fel de septembrie i frunzele doar î i tremurau clorofila peste metalul trecutului într-un climat de încredere i respect reciproc. Poiana unu consemna saltul majestuos al p s rilor care p teau acrobatic în coroana arborilor seculari. Poiana doi asculta beh itul zburdalnic al c pri elor în care copiii tocmai tr seser cu pra tia. Poiana trei era verde i atât. Raze timide s getau nefiresc de natural cadrul organizatoric, forestier i solemn ca o sfârleaz care trece pe ultimul s u drum ce duce la piramid sau ca un primar deghizat în faraon care prezint omagiile înalte la poarta final .

În mijlocul atâtor frumuse i, Detector aspira s contribuie la realizarea unor raporturi corespunz toare. P durea acoperea pove tile din b trâni ca un cer mo tenit. Baionetele cu urme de folosire, gloan ele optimiste i pintenii stela i ca ni te c l re i îngândura i înainte de vreme a teptau învierea, judecata, expertiza, recompensa i bonifica ia. Deasupra lor, Detector b tea potecile la nivel înalt i pip ia de zor p durea de stejari înve mânta i seduc tor în transparen administrativ . Î i exercita aparatul de stat, atribu iile i func iile, se îndep rta de drum i cobora în zigzag spre scânteia metalic de la subsol. Era scânteia urmelor i legendelor, era un pumn aruncat în treac t peste portofelul care tremura pe ghidon ca la u a cortului fl mând. P durea devenise t cut ca un mormânt în curs de publicare. Detector sim ea c îl trage panta ameliorat calitativ sau c cineva tocmai fusese încol it de o hait de lupi din toate p r ile interesate. Deocamdat era pustiu în portofel, iar foamea de pove ti de-abia se mai inea ag at de rucsacul care se îndrepta obosit spre poiana care sigur ascundea ceva în sufletul ei. Detector presim ea i el în pumnul tare o comoar tocmai bun pentru administrarea interesului public.

Comoara din p durea dep nat . Urmeaz episodul în care comoara este detectat , extras , trecut prin pâlnie i c rat u or pe deasupra nivelului actual de c lcare.

Pân acum, dorin a de a na te i men ine îi fusese r spl tit doar cu o st neu în stare bun de conservare, trei lei cu coama comun , din categoria fond, dou lire turce ti cu corzile rupte i un monarhist practicant care sem na cu o insign din cupru g urit în stil republican. „Acum e cu totul altceva”, gândea în timp ce îi lansa must ile deasupra satului, a a cum un braconier mângâie la plecare pu ca pe spinare. La un moment dat, Detector a sunat puternic i prelung în p mântul care p rea un bucium ceva mai umed dup ce a fost dat la o parte cu pumnul plin de practici aplicabile la distan e mici una de alta. Privea cum monedele curgeau prin pâlnie cu susur afirmativ i urcau transparent direct în rucsac pe o pant cu conota ii de etic i integritate. Inima îi b tea tare ca un sfert de or i palmele îi transpirau în stânga i dreapta.

În finalul acestui capitol, Detector î i car kilogramele cu monede, p mânt i rucsac cu tot, ca pe un suflet mântuit de comoara din p durea dep nat . Era o comoar folcloric demn de un muzeu na ional care pl te te.

Scufund ri în piscina de plastic. Urmeaz episodul în care comoara folcloric este sp lat de pove ti pentru a fi transformat prin procedee specifice în comoar semifabricat .

Rucsacul era preg tit suflete te s fac scufund ri în piscina de plastic chiar dac inima popular a comorii suferea din cauza volumului dezlocuit. Detector era convins c furtunul i ciurul vor ameliora istoric legile fizicii. Mai întâi, comoara a fost scoas la mal ca o piele lucios de delfin limpezit cu furtunul. Pe urm , a lungit delfinul pe o p tur colorat cu nisip fin pân a luat înf i area unui Diogene ghemuit în b t tur , la soare. Diogene i-a f cut poze al turi de gr mada bronzat inegal, dup care a trecut-o prin ciur. În sit au r mas pove tile din b trâni despre boieri, turci, r zboaie, haiduci, cavaleri i colectivizare. Sub ciur s-a strâns comoara semifabricat care c p tase deja o form semisferic demn de un muzeu na ional care spune totul. S recapitul m: comoar folcloric minus pove tile din b trâni egal comoar semifabricat . Datorit formei, produsul mai poart i numele de semicomoar în curs de prelucrare.

i acum s mergem mai departe: pe urm , semisfera s-a scurs din c p tâi în pungu ele care urmau s miroas argintiu a istorie i numismatic . Când noaptea a intrat din nou în tur , Detector a culcat pungu ele într-un leag n tradi ional de lemn i le-a descântat din forum. Pungu ele au izbutit s adoarm pe sub mân . Prin aceast practic popular , semicomoara resimte mai u or pierderea în somn a copil riei i se treze te diminea a înconjurat de considera ii mature despre monede asem n toare i despre domnia sultanului din care acestea fac parte. Este un ritual de trecere de la natura în curs de defri are la cultura împ durit pe c i aproape legale. Peste ani, Detector i-a dat seama c în noaptea aceea a dezmiardat pentru prima oar istoria care recompenseaz pasiunea prin intermediul muzeelor. Greul de-abia acum începea, când pungu ele visau în leag n întreb rile i r spunsurile esen iale despre: (1) îngropare, (2) ascundere, (3) dezgropare, (4) rela iile dintre ara Româneasc i Imperiul Otoman, (5) tehnicile otomane de supravie uire, (6) câte sate se puteau st pâni cu comoara. Suma acestora formeaz povestea din spatele obiectului care va fi recompensat de speciali ti. Erau 5,5.

În finalul acestui capitol, ora bate în ceas cu mult succes i leag nul monetar a teapt leg tura, oamenii de treab , întreb rile i r spunsurile esen iale.

Diminea a s-a trezit ca un gând care sun cu emo ii i curaj. Acum urmeaz episodul cu cifre, telefon, cuvinte, pungu e, zeci, unit i, ini iere, cercet tori i ofer. Suma acestora formeaz comoara predat .

Diminea a s-a trezit ca un gând care sun cu emo ii i curaj. Detector se fâstâcea cu gr mada leg nat al turi i avea aerul unei femei care vorbe te la telefon ca i cum ar s ruta un

tezaur bine structurat și depus intenționat. Femeia din telefon a stabilit legătura și a cântărit în timp ce comoara care urma să fie convertită în cele 55 kg cuvinte medievale. Să recapitulăm: cuvintele fuseseră detectate în pământ și duse ulterior acasă, pe limba leagănului cu punguțe.

Și acum să mergem mai departe: pe urmă anunțăm oamenii. Erau niște oameni de treabă. După două zile, punguțele își straluceau argintul în brațele naivonale când două tratate de istorie. Sub privirile aruncate direct în miezul istoric și financiar al problemei, punguțele căpețau o patină de culoare ocrotită, bucurându-se deschisă ca un ochi curios sau ca o tânără care scrie pe monede. Din punctul de vedere al cunoașterii istorice, monedele din punguțe vorbeau de la sine într-o turco-osman învârtit în cea mai potrivită lună. Însă, după cum bine se știe, limba comorii nu transmite nimic realității contemporane fără dulcea a muzeal. În consecință, oamenii au inițiat inventarierea importantă, activitatea muzeografică cea mai de treabă din țara noastră.

Din punct de vedere procedural, se crede că rătăciunile și brumarul sunt lunile protocolului de predare conștientă, când aprobarea de la director când rețetele când un proces verbal cu cifra totală comunicată ulterior. Cifra zecilor era cinci. Cifra unităților era tot cinci. În consecință, au numărât circa 55 de întrebări și răspunsuri esențiale, din care enumerăm: cine a ascuns-o și îngropat-o, de ce nu a dezgropat-o, cum a cărat-o, poate un boier, poate o bandă, poate un grup de otomani, pe murgari, pe cai, rezultatul unui jaf, cu banii aceia, această sumă incredibilă, 60 de sate, diferite localități din zona balcanică, relațiile dintre țara Românească și Imperiul Otoman, tiau că vor supraviețui prin jafuri, oamenii simpli își înneau banii perforați.

Întrebările și răspunsurile luate în parte transformă semifabricatul în comoară cu potențial. Suma lor formează povestea din spatele comorii. Numărul extras a fost 55. Povestile din bătrâni (care, evident, nu prezentau interes pentru spatele obiectului) au fost livrate aproape gratis marelui public prin intermediul televiziunilor și revistelor culturale de week-end. Aceste povești conferă mult parfum de epocă pauzelor dintre reclamele cu tineri care zâmbesc larg cu gura albă ca un smal străns în pasta din ilor puternici. Ciurul și-a reluat melancolic locul rezervat lângă furtună, în timp ce, după cum era de așteptat, povestea își cumpănea pe spate kilogramele de cuvinte păturate și se îndrepta mistic spre căsătorie cu pliculele ale cunoașterii. Erau 55. În total erau 5,5 cercetători din cabinetul comun, povestea din spatele obiectului care tocmai depășise starea brută, un ofer plus roata de rezervă. Să recapitulăm: comoară cu potențial plus inventariere plus transport egal comoară predată.

Și acum să mergem mai departe: în finalul acestui capitol, totalul abandonează inventarierea de rezervă, activitatea muzeografică cea mai importantă în țara noastră.

Totalul traversa orizontul de așteptare. Urmează episodul despre traversare, capătul rătăcirii, senzația de calitate, cerul gol, caracteristici tehnice, trupe auxiliare, problema pusă pe tapet, vânturi de comori, centrifugă, tauri și pușculi. Suma acestora formează ziua porilor deschise în general.

În timp ce totalul traversa orizontul de așteptare, Detector a realizat, în sfârșit, că ghidonul face ceva extraordinar de important în pământul de la capătul rătăcirii. Avea senzația că este un serviciu verde-nălbă, pentru beneficiul cetățenilor. Prin urmare, cerul gol din gura portofelului merita să fie umplut cum se cuvine cu povestea din comoara mărțită cu vârfuri îndesate. Era într-o stare favorabilă cu puține precipitații la salariul de bază, provocate de o tagmă ostilă care bolborosea cuvinte care nu spuneau nimic urechilor sale în curs de fascinare: „descoperire arheologică întâmplătoare”, „intenționalitate”, „context arheologic”, „prevederi legale”, „La Valetta”, „direcții judecătorești de cultură”, „aviz juridic negativ”, „achiziții ilegale”, „exploatarea patrimoniului într-un regim de parteneriat public-privat”. Se temea uneori că, din

cauza acestui vocabular r spândit în cea mai nepotrivit lun , povestea din spate nu-i va alina vidul atmosferic.

Din fericire, personaje cu cele mai na ionale caracteristici tehnice mobilizate pe marea scen i micul ecran îndemnau arheologii s - i limpezeasc mai întâi ru inea de pe obrazul cel lalt, s spele putina umplut iresponsabil cu categoria fond i s elibereze engleze te p durea duminical din care se extrag pove ti. Trupele auxiliare cântau din bancomat poten ialul a ezat viguros pe comoar . „L sa i ofertan ii s vin la mine. Au nevoie de povestea din spatele comorii atunci când îl predau în vizibilitatea sporit ”. A a buciurma din buget problema pus pe tapet. S recapitul m: muzeele se îmbog eau cu obiecte i comori de interes i ie eau într-un ceas bun cu sume frumu ele de pove ti citite în spate.

i acum s mergem mai departe: cet enii ispiti i de clandestinitate sc rm nau din greu subsolul legal. Pe urm , organizau cozi cinegetice la intrarea în muzeu i a teptau patriotic s asculte pove ti fascinante dep nate de contabilitate din gura cabinetului. Corul vân torilor i orchestra de camer contabil acopereau cu basmaua curat ocarina juridic i interpretau agreabil centrifuga i toccata în re minor. De multe ori, partea dorsal reprezenta doar 30% din valoarea comorii.

Detector î i pip ia portofelul care a tepta plin de evlavie consumarea c s toriei mistice dintre poten ial i plicule e. Comoara timid deja se apropia de bancomatul muzeului care mugea fericit ca un taur vernisat la negru pe islazul comunal i zorn ia melodios ca o pu culi eneolitic agitat magic de comisar în vitrina cu juc rii. Suma a â nit i ea din ochii m ri i care se mi cau de sus în jos i de jos în sus ca un du-te-vino nesfâr it de lacrimi fericite sau ca o stare de conservare exagerat de bun .

În finalul acestui capitol, suma este citit îndelung de la stânga la dreapta. Este o zi minunat de februarie, ziua por ilor deschise în colile generale.

Comoara din plicule e. Urmeaz episodul despre ridicarea interesului comorii poten iale prin ad ugarea timpului muzeografic m surat în plicule e.

Aproape în fiecare zi, monedele sar pe rând în plicule e ca un minutar care m soar pe col ul monitorului *cele ase minute* scurse, *de luni pân vineri*. În această opera iune simpl este surprins o bogat re ea de semnificatii muzeografice care sunt altoite de bunii gospodari pe trunchiul comorii plin de poten ial, poveste i tiin .

S recapitul m: demersul tiin ific presupune întreb ri esen iale adresate acestui întreg numit comoar predat . Pentru formularea de r spunsuri esen iale este nevoie de imaginarea pove tii, de arhivare i evaluare, de c r i i publica ii care vorbesc din când în când pe facebook despre posibile cauze aduse în p dure.

i acum s mergem mai departe: prin ad ugarea timpului muzeografic, comoara este desp r it în cele mai mici unit i care sunt tratate individual cu mijloace specifice. Cunoa terea tiin ific trimite cu gândul la valorificarea prin expozi ii, c r i, articole de specialitate, recompense i bonifica ii. Dimpotriv , plicule ul simbolizeaz valori eminentemente muzeografice precum respect, grij , ordine, gestionare. Cele *ase minute* ne introduc în alte locuri de poveste cartate pe spatele comorii, anume planificarea, eficien a i eradicarea timpilor mor i. *De luni pân vineri* sugereaz planurile i rapoartele de activitate s pt mânale, lunare, trimestriale i anuale. *Aproape în fiecare zi* se refer la apari ia unor sarcini neprev zute, nedorite. Culoarea plicule ului semnific albirea ultimelor episoade ale biografiei comorii i ilustreaz purificarea miresei care a semnat codul de etic i integritate. Plicule ele comasate metalic în dulapuri garanteaz sedentarizarea patrimoniului i imposibilitatea comorii de a regresa folcloric. Mai

garantează în na terea unui catalog avers-revers a c rui monumentalitate va suplimenta fericit excesul de inteligen izvorât din întreb rile i r spunsurile esen iale.

S recapitul m: comoar folcloric minus pove tile din b trâni plus semicomoar plus inventariere plus comoar predat plus povestea dep nat (din spate, direct în urechile fascinate) plus c s toria cu timpul muzeografic m surat în plicule e egal comoar de interes recompensat. Care se împarte astfel: comoar de interes recompensat egal vitrin plus pove tile din spate, la care ad ug m tezaur de interes recompensat egal catalog avers-revers plus povestea din spate, la care ad ug m interes recompensat egal povestea din spate plus gura portofelului.

i acum s mergem mai departe: în finalul acestui capitol, timpul muzeografic m surat în plicule e se converte te în portofel i la noua credin .

Iarna este cel mai greu. Iarna este cel mai greu, frig i z pad pentru Detector. Este anotimpul în care se simte trist, ca un sultan care a urcat pe tron la 18 ani împreun cu motivele pentru care a i fost îngropat. Din când în când verific în bancomat povestea din spatele comorii i dobânda nu-l mai satisface. Nu în elesese nimic din toate aceste sume, diferen e i împ r eli. Nu a trecut mult timp de la consumarea mistic i deja î i dorea s populeze bancomatul cu comoara, tezaurul i interesul recompensat r mase la muzeu. Atât tia: î i dorea s aib totul.

Nu mai este nevoie s recapitul m, a a c mergem rapid mai departe: Detector î i scoate pân la coate povestea din bancomat i o converte te viclean în monede de 50 de bani. tie c în p dure nu poate c l tori decât duminical, pe m gari, pe cai. Ajunge în stej ri ul cu bine la cap t. Aici sap la r d cinile unui stejar care coincid în ara noastr cu coroana unui stejar inferior stratigrafic. B trâni avuseser dreptate: din stejar, stejar r sare. Nu se mul ume te cu această concluzie. Logica î i urmeaz cursul firesc pân la confluen a cu lan ul tehnologic. Pe scurt, aga monedele în coloana stratigrafic . Masa monetar , odat îngropat egal ag at , produce minuni ambientale. Acum ghidonul are zece degete care mângâie artistic penajul acrobatic din lumini ul invadat de natur tuns razant. Inspirat de p durea reintrat în drepturi i obliga ii, Detector se concentreaz cu noim i g se te noi întreb ri i r spunsuri esen iale, din care enumer m: cine a ascuns-o i îngropat-o, de ce nu a dezgropat-o, cum a c rat-o, poate un fermier, poate o brigad artistic , poate o band de investitori, poate o asocia ie de locatari, poate un grup de interese, cu ma ina, cu c ru a, cu tractorul, rezultatul unei nevoi de lichidit i, cu banii aceia incredibili, pia a global , infla ie necesar , flexibilizare, austeritate, rela iile cu organismele financiare interna ionale, tia c vor supravie ui prin jafuri, 2000 de hectare teren arabil în sud, oamenii simpli nu- i mai ineau banii perfora i, oamenii simpli nu mai ineau deloc bani. R sufl u urat. Acum poate spune c este un proprietar rotunjit cu suma format din comoar , tezaur i propriul interes convertit în noile întreb ri i r spunsuri. Se simte ca un st pân peste 60 de sate care tocmai i-a îngropat cu demnitate sufletul în form de fi ic.

În finalul acestui capitol, Detector dezgrop fericit monedele i le încarc duminical pe m gari, pe cai. Înainte ca noaptea s intre în tura de câteva grade, caravana de elat monetar se îndreapt în galop spre viitorul rii unde a teapt ca un vis frumos bancomatul. În vis se face c un praf auriu se înal din re eaua na ional de transporturi. Toate drumurile necheaz zglobiu i sunt înnodate de acordurile potcovite fix în fa a Noului Muzeu. Este muzeul cât mai na ional cu putin care pl te te larg, îndesat i angajant.

Orice asem nare cu realitatea este o descoperire arheologic pur întâmpl toare.

Sorin Oan -Marghitu, Detector, *archaeology.ro*, 2017
(http://archaeology.ro/Pdf/muzeu_expo_ob/SOM_Detector.pdf)